

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino. Reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/l. Vse pošiljate je pošiljati franco. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1:50 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inerdatni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Premeščenja po čl. 71. in enaka so se že pričela!

Težka je borba, da se vsaj zaustavi partizanski val pri nameščanih.

Nesrečni člen 71. činovniškega zakona je vzel tudi učiteljsko stalnost in je uvedel pri učiteljskih nameščanih in premeščanih predvojne partizanske metode.

Nekateri trde, da nimamo več učiteljske stalnosti; toda mi se jim upamo dokazati, da obstoja še in je vsebovana v še vedno veljavnih starih šolskih zakonih, ki jih absolutno ne razveljavlja činovniški zakon. In četudi je podanih že nar odločb državnega sveta bi se upali trditi, da so bile dotične pritožbe premalo argumentirane.

Prva personalna zadeva, ki nas je presenetila v sedani dobi, je bila upokojitev nadzornika Matka, ker ni imela sklada s členi čin. zakona, ki govore le o upokojitvi s polnimi službenimi leti in tudi, ker se je upokojitev izvršila z nepravilnega položaja.

Drugo nas je presenetila oddaja služb ob razpisu, ker se je prezrlo še vedno obstoječe veljavne odredbe glede namestilne komisije in se je prezrlo učiteljske zastopnike, ki bi morali sodelovati pri predlogu. Presenetilo nas je pa tudi to, da so bila vključena v merodajnega mesta o najoobjektivnejšem postopanju, še vedno odprta za nekatere stranska vrata pri nameščanih, pri čemer se čutilo mnogi prezrti in s čemer je omaian člen 62. čin. zakona, ki naj bi bil podlaga pri nameščanih.

Tudi o reparacijah bi se upali dvomiti, če so bile povsem neodporne in neovrgljive. Zato se nam zdi, da bodo nekatere le vzbudile hudo kri in kar je najsibše, da bodo dale bodočemu režimu še vedno priliko, da bo glodal na njih.

Naislabeje na je, da se je pričelo v zadnjem času zopet z napačno metodo uporabljati člen 71., kar nam jasno kaže Golobov slučaj. Ni dovoli eklatanten vzgled vladajočim strankam reakcija, ki jo je vzbudila uprava zloraba člena od preteklih režimov med učitelstvom, da je buknila reakcija s tako silo na dan; še grejo naprej in še zahtevajo žrtev za učiteljski stan.

To nas uči, da še ne bo konec persekucij in da čakajo učitelstvo še težke dobe preden se bo ob njegovih sklenie-

nih vrstah ubil partizanski val in bo zrušil nepostavnost ter vzpostavil pravno razmerje, zakonitost in red.

Po štirih režimih je dozorelo v učitelstvu prepričanje, da se to more zgoditi le ob sklenjenih vrstah učiteljskega stanu. In do štirih režimih je dozorelo v učitelstvu prepričanje, da se more to zgoditi le ob prerobenih vrstah učiteljskega stanu.

In prvi klic tega prerobenja je klic na članstvo, da se dosledno drži v vseh slučajih stanovske discipline ter naj odločno odklanja sodelovanje, če je naperjeno proti stanovskim tovarišem (icam).

To je prvi pogoj, da se vsaj omeji, če ne ustavi val preganjanja nad učiteljskim stanom s strani vladajočih režimov.

Če je strankam za pravilno in objektivno postopanje, naj se obrnejo na organizacijo, ne pa na posamezne njene zaupnike iz učiteljskih vrst, kakor se je to prakticiralo do sedaj ter nam je prineslo toliko gorja.

Kdor se pa kljub temu pregreši in izrablja trenutni politični položaj napram svojim stanovskim tovarišem drugačnega političnega naziranja, ta naj pomni, da se kolo časa hitro vrti in da ga ista nezakonitost, ki jo uporablja sedaj nad drugimi, lahko kaj kmalu zmelje niega samega.

Organizacija bo morala dobiti v članih toliko zdrave discipline, da bodo taki slučajni nemogoči in da bodo okrajna društva vsakega člana, ki se bo v tem pogledu pregrešil in kršil disciplino, izključila in postavila na sramoten oter ter bo organizacija pričela javno bičati v svojem glasilu napačne takih stanovskih netovarišev.

Tedaj se bo tudi ubil ob učiteljskih sklenjenih vrstah partizanski val v dobrobit učiteljskega stanu, v dobrobit napredka narodnega šolstva in narodne prosvete.

Odlučilne faktorje pa bi resno svarili, da naj vsaj omeje, če že ne morejo takoj ustaviti orgij, ki so se uganjale v preteklih dobah nad učiteljskim stanom in šolo.

Naš protest velja proti vsakemu nameščanju in premeščanju po čl. 71.

Naše ljudstvo živi s narodo, z njo se vešeli, z njo tuguje, vsa čustva pa se mu izlivajo v molitev, z molitvijo preliva v pesem, a pesem sama je znak in odsev vseh njegovih čustev, katerih vsa se koncentrirajo v »slavi božji«.

Tu je zastavil Sattner svoje sije. Pilil in gladil je cerkveno narodno pesem, vmes je vsajal nežno dišeče cvetke »majnikovih šmarnic«, katerih seme se je bliskovito razpršilo po vseh cerkvenih korih, iz njih na vrt, na polje, v bome kočice. Robate zapuščine starih »organizacij« so se začele sramežljivo umikati nežnim dihliem Sattnerjevih proizvodov. In ko je vzgojil cerkveno pesem in uvedel nebroj mojstrov na stezo svojega delovanja, je poskušal poiskati v kočah tudi onih, ki jim pota niso usmerjena v hrame božje. Našel jih je, Z Gregorčičem se jim je približal. V glorioli poezije se jim je razodel, omamil — in sledili so mu, polagoma, korakoma, mimo bornih koč, božjih hramov do tesne samostanske celice. Pred veličino njegovega duha, ponosno vzravnaneža moža, skromno odetega frančiškana je klonil mož posvetnjak; občudujoč njegova velika dela, namenjena samo Bogu in narodu.

Učiteljski zbor je navzočemu skladatelju poklonil lep lovorjev venec v priznanje njegovih velikih zaslug na po-

Naš odgovor na klevete.¹

(Izjava odbora učiteljskega društva za Mežiško dolino.)

Dospeli smo torej z načelno debato o deklaraciji, ki bi jo moral vsak razsoden tovariš pozdravljati kot politično šolo za nas, tja, kjer se pri nas običajno vse konča — pri osebnosti.

Osebnost interes je baje deklaracijo rodil, neznačajnost se zanjo zavzema. Očitek je tako gorostasen, žalitev tako lahkomišeln, da ju ni treba še zavračati. Sram nas mora biti. Kako smo pač majhni, tesni! Pritlikavci v veliki dobi! Edina naša skrb je, da si domačo ograjo čim više zgradimo. Bojimo se, da bi svetel žarek kake nove ideje posijal v tmino naše idejne revščine. Tresemo se za tradicionalne vzore in ideje, ki niso niti v preteklosti, še manj pa danes imele kakršnekoli zveze z življenjskimi vprašanji naroda. Krivi proroki so nam vsi, ki prihajajo z novimi nazori. Svet je pokvarjen, povsod vlada sebičnost, ne verujemo nikomur! Ali nismo gospodje danes, ki smo bili večraj hlapi! Kaj vedo drugi o našem trpljenju! — Da, tak je naš mentalitet, mentalitet gospoda, ki je bil večraj hlapec, ne mentalitet svobodnega državljanca, ampak osvobojenega sužnja. Kaj osebni ponos, kaj tuja čast!

Za deklaracijo nosimo v polnem obsegu odgovornost mi in kdor ima z urednikom Dimnikom kak račun, naj se zmeni z njim in pusti nas pri miru. Če mislijo oni, ki so odgovorni za gonjo proti njemu, da zadajo smrtni udarec deklaracijskemu gibanju, ako onemogočijo njega med učitelstvom, se kruto varajo. Zmaga bo tam, kjer je idejna in moralna sila, ta pa je — o tem smo prepričani — na naši strani.

Ni naša dolžnost, da branimo tov. Dimnika. Nas ne vežejo napram njegovi osebi prijateljski ali drugi oziri. Svoje mnenje pa smo dolžni povedati. Dimnik je v naših očeh hudo grešil, ko je svoje izredne delavne sile udinjal smeri, ki smo jo smatrali s stanovskega stališča za kvarno, zlasti ker je mečkal k očitnim napakam starega režima. Napadi nani so ga v naših očeh deloma rehabilitirali, deloma se je rehabilitiral sam, ko je v stanovskem glasilu še pred deklaracijo kot prvi odločno opozoril na etične temelje organizacije in na pogubnost materialističnega pojmovanja njenih nalog, ki se je razpasel v naših vrstah. Takrat je duhovno že prelomil s preteklostjo — drugo je moralo nujno slediti. Najrša neznačajnost moža je, ako dela proti svojemu prepričanju, ako proti boljšemu spoznanju vztraja v zmoti. Kdor drugo trdi, ne ve, kaj pomenjajo notranji boji moža s samim sabo.

V zavrnitvah člankov proti deklaraciji, zadostuj nekaj kratkih ugotovitev. Kar smo dosedaj čitali, so večinoma pamfleti, a ne stvarni ugovori. Vnašajo v deklaracijo, kar ni v njej, kar pa je, nočejo videti. Vsak njen stavek je v praksi preizkušen in bo vsebinsko držal, ko bo stara ideologija že zdavnaj predmet zgodovine.

Katero so glavne njene misli, o katerih pravijo, da so nejasne, meglene. Ker se jih je toliko potvarjalo, smo dolžni sebi in svoji stvari, da jih na kratko ponovimo in označimo stališče nasprotnikov.

¹ Mežiško društvo je poslalo priložen odgovor tik po sklepu ožjega sosveta, ki meri za tem, da naj se z deklaracijsko debato konča. Menimo da je povsem pravilno, če se da beseda še Mežiškemu društvu, ki je to debato otvorilo, da jo tudi s svojo sklepno besedo konča; posebno pa še, ker Mežiško društvo v svojem spremnem pismu na to apelira z besedami: »Pravice, da branimo svojo čast, nam ne more nihče odrekati.« — Uredništvo.

¹ Življenjski interes stanu in šole zahteva eno samo stanovsko organizacijo za vse učitelstvo v državi. To bodi naše Udruženje, poleg katerega ne moremo priznati nobene druge stanovske organizacije osnovnošolskega učitelstva.

Tudi nasprotniki deklaracije to trdijo, a izbegavajo na vse načine pred zadnjimi konsekvencami tega postulata. Naš pogum, naša iskrenost in doslednost v izvajanju teh konsekvenc — to je naš veliki greh.

² Dobrodošel nam mora biti v organizaciji vsak stanovskozaveden učitelj in vsakemu mora biti zajamčena v njej popolna svoboda vesti in mišljenja.

Zastopniki stare smeri trdijo isto, a se zapletajo v protislovja, ko ugovarjajo zahtevi, da zastopaj organizacija programatično, t. j. za vse člane obvezno samo to, kar nam je vsem skupno in zato ne sprejemaj v svoj program nobenih spornih načel in idej. Očitno potvarja resnico, kdor trdi, da je vladala v naši organizaciji popolna duhovna svoboda in da je se spoštovalo vsako mišljenje. V mnogih društvih da — nikdar pa v vodstvu našega poverjenstva, kjer je vladala in se nam usiljevala najtesnejša duhovna smer, ki je s svojim plitvim, politično pojmovanim naprednjaštvom odbijala najboljše duhove med nami.

³ Kot edina od nas priznana organizacija je Udruženje moralno odgovorno za svoje delovanje celemu stanu, ne le članom.

Tudi to načelo si osvaja zagovorniki stare struje. Kakšna pa je bila praksa? Ali nismo bili v Sloveniji vedno ločeni v dva stanovska tabora, ki sta si stala sovražno nasproti? Ali so poznali njihovi voditelji le najmanjše ozire drug napram drugim? Ali je segala njih stanovska morala kdaj preko mej lastne organizacije?

⁴ Organizacija mora varovati popolno neodvisnost na vse strani, prvič da lahko paralizira kvarne vplive dnevnih politik na šolstvo in drugič, da lahko zastopa interese šole in stanu napram vsakemu režimu.

Prvo, pravijo naši nasprotniki, bi bilo sicer potrebno, a ni v moč naše organizacije, drugo pa označujejo kot materialistično, proračunano stališče, nevedno borbene organizacije z visokimi cilji. Veliko bi radi, pa si malega ne upajo doseči. Taka politika ni niti realna, niti idealna. Trezna stanovska politika se zaveda predvsem mej svojega vpliva in uspešnega udejstvovanja, ne stavlja si nedosegljivih ciljev, pa tudi ne kapitulira pred stranko. Vsi se dobro zavedamo, katere so najnujnejše naloge organizacije. Čemu trošiti sile! Dajmo stranki svoje in organizaciji svoje.

⁵ Svojo moralno silo mora iskati organizacija v skladu svojih zahtev z občje narodnim interesom, ki ji mora biti vselej in v vsakem slučaju najvišji zakon.

To je nasprotnikom premalo. Naša največja »neznačajnost« je menda ta, da ne jemljemo v organizaciji patriotizma in narodnega mišljenja v zakup za gotovo nacionalopolitično smer in ne delamo razlike med »patrioti« in »antidržavnimi elementi«. Ali more to biti naloga stanovske organizacije? Ali nimamo nad sabo oblasti in zakone, pa še druge varuhe? Ali se zavedamo, da je država naš delodajalec in ne mi njeni protektorji?

LISTEK.

Koncert „Učiteljskega pevskega zbora“ v Ljubljani.

Naše učitelstvo je proslavilo dne 10. aprila dvojno krstno slavo, eno posvečeno našemu velikemu skladatelju o. Hugolinu Sattnerju ob priliki njegove 75-letnice in drugo v proslavo svojega lastnega zborovega rojstva.

In prav je, da si je naš najmlajši zbor zavzel Sattnerja kot nekaj simbo, zvezdo vodnico svojemu nadaljnemu obstoju. »Iz naroda za narod« je bilo geslo Sattnerja. »Iz naroda za narod« bodi usmerjen cilj nadvse požrtvovalnemu našemu tovarištvu. Sattner sam je glasbeni slikar narodnega življenja in čustva, zajetega največ iz zakladnice neprekosljivega goriškega slavčka Simona Gregorčiča, ki mu je bila domovina, priroda, narodna duša, neizčrni vir blagodoneče poezije.

Sattner je bil, ki si je prvi osmelil v vrtič našega kmeta zasejati blagodišečih vrtnic, ki mu prav nič niso kazile in motile tradicionalne vzgoje njegovih »nageljnov«. Polagoma sicer, pa vztrajno je potrebil grmičevje in si našel pota, ki sega iz globine in v globino narodne duše.

lin narodne vzgoje, najbolj pa je odlikoval starega skladatelja s svojim ledim, vzornim nastopom, proizvajanjem njegovih najlepših skladb in ustanovitvijo temelja nevškega zbora, ki bo potopni članstva v najožjih stikih z narodom samim.

Koncert je bil prirejen pod okriljem »Društva učiteljev glasbe«, ker učiteljski zbor doslej še ni bil definitivno ustanovljen. Prav srečno je bilo zasnovano stopnjevanje vzporeda tako v skladbah, kakor tudi izvajanjih.

Prvi dve točki, Sattnerjevi: »Gori na planine« in »Pozimi iz šole« je izvedel g. Jos. Brnobič s srednješolsko mladino in sodelovanjem g. Betetta. Venec ljubkih belo oblečenih deklic je že s svojim pojavom očaral občinstvo, ki je do zadnjega kotička napolnilo ogromne prostore Unionske dvorane. Ko pa so oddoneli blagoslavni akordi, je bila z gromovitim odobravanjem izrečena kritika. Mihi, polotroški soprani so dajali vsebinski skladb nežen značaj, lepobarvani s krasnimi alti, dočim tenor ni prišel do prave veliave vsled maloštevilnih glasov, ki so se porazgubili med nesozmerno močnejšimi basisti.

G. Betetto bi bil s svojim močnim, krasnim glasom pač zelo primeren pri učiteljskem, ne tako pri mladinskem

zboru. Zdel se mi je kot oče sredi številnih otročičev, ki jim s silnim patozom pripoveduje nekaj nerazumljivega, bajnega, o lepoti naših planin.

Naslednje točke je vodil g. Srečko Kumar z mešanim učiteljskim zborom, sestojecim iz ca 80 oseb. Skladbe same ne rabijo ocene, ker so se že opetovano razlegale z naših javnih odrov. Konstatirati je le, v koliko so se izvajalci poglabili v težka dela, kakršna so »O nevihti«, »Naša pesem«, »Gozdna samota«, »Jeftejeva prisega«. Ker smo učitelji že od nekaj vajeni na ekspresne vaje ob raznih skupščinskih koncertih in ker smo že tudi doživljali prav ne-liube pojave ob takih nastopih, nam je bilo kar tesno pri srcu ob pogledu po širni dvorani, v kateri so bili zastopani domalega vsi ljubljanski pevski zbori, Glasbena Matica po ravnatelju Mat. Hubadu, g. skladateljih Laiovic, Adamič, zastopnikih oblastev, UJU Ljubljana in Zagreb i. dr.

Takoi po prvi skladbi smo zaznali, da je in bo zbor kos svoji nalogi. Vse gradivo je bilo dobro naštudirano in se je brezhibno skladalo z orkestrom. Iz nežne tišine so akordi prehajali v impozantne ff, izogibač se brutalnemu riovenu, ki se prav često pojavlja v ad hoc sestavljenih zborih. Voike g. dirigenta

Naročnike za 8. številko Zvončka nam javite zanesljivo do 20. t. m.

6.

Dolžnost organizacije je, da zastopa skupne duhovne, socialne in pravne interese stanu ter odločno štiti državljanske pravice učiteljstva.

Ugovarjajo, da duhovnih interesov, ki bi bili vsemu učiteljstvu skupni, ni — vsaj v Sloveniji ne, brez varuštva od strani organizacije pa bi se državljanska svoboda lahko zlorabila in na šolstvo bi dobili vpliv elementi, ki mladine ne bi vzgajali k »verski strpljivosti« in k spoštovanju do onih, »ki državo vodijo v pravi smeri« (!) Kaj je to: duhovna svoboda, ali duhovna tesnocrnost? Ali je naloga organizacije, da vtesnjuje državljansko svobodo svojih članov?

Svoje kulturnovzgojne naloge rešuj organizacija v smeri in okviru, kjer bo lahko sodeloval vsak vzgojitelj in v kolikor tega v javno izvenšolsko življenje, dopolnjuje delovanje drugih prosvetnih organizacij in institucij.

Proti temu členu je bilo največ protestov. Prepričani pa smo, da bodo oni, ki najglasneje ugovarjajo, najprej protestirali proti njegovim kršitvi.

7.

Naloga organizacije je, da vzgajaj in navajaj članstvo k samostojnemu mišljenju. Odklanjamo zato v organizaciji vsako stremenje po političnem ali duhovnem uniformiranju stanu in smatramo svobodo stvarne kritike kot pogoj za zdrav razvoj organizacije.

To je bajna fraza. Mogoče za one, ki niso čutili duhovnega terorja v organizaciji, ker so ga sami izvajali.

8.

Naše stremenje naj gre za tem, da dvignemo stanovsko moralo, zavest in disciplino, ki mora temeljiti v jaki zavesti članstva, da je vsak posameznik odgovoren za svoje delo stanu v celoti.

Ost tega načela bi radi obrnili proti nam. Vprašujemo: Ali so deklaraciji zakrivilji, da je padla stanovska morala tako daleč, da je mnogo organizirancev smatralo organizacijo kot nekako družbo za eksploatacijo političnega položaja?

9.

Organizacija si najresneje prizadevaja in v kolikor je treba, prelomi tudi s tradicijami, da si pribori oni položaj in ugled, da jo bo morala vsa javnost brezpogojno priznati in uvaževati kot edino pravo zastopnico celega stanu.

Ali se to pravi zametavati vse tradicije? Ko bi ne bilo slabih, bi tudi kritike ne bilo treba. Zlo ni izviralno iz kakih osebnih ambicij bivšega vodstva, ampak iz zgrešene načelne smeri.

Sklicujete se na dosedanjí ugled in na dosežene uspehe organizacije in se pri tem dosledno istovestite s celotno organizacijo. Na uspehih celotne organizacije imajo svoj delež tudi možje, ki ne zastopajo vašega stališča. Storili so svojo dolžnost, kakor ste jo storili vi. Od doseženih uspehov ne moremo večno živeti. Razmere na Hrvaškem pričajo, da nas sedanjí ugled in vpliv organizacije ne more zadovoljiti.

Pravite, da je organizacija po krivdi deklaracij izgubila na svojem ugledu? — Mogoče je mogoče v enem političnem taboru, ker se je

spor zanesel v javnost, drugod nismo mogli nič izgubiti, samo pridobiti. Pa zakaj gledate na zadevo s tako tesnega stališča? Naš pogled je usmerjen v bodočnost. Za celo organizacijo nam gre. Ni resnega pokreta, ki bi ga ne spremljali nevspešni pojavi.

Očitajte nam, da smo zanesli razdor v vrste naprednega učiteljstva! Kdo vam daje pravico, da gledate na zadevo s svojega strankarskega gledišča? Ali ni treba naravnost pozdravljati, da se učiteljstvo otresa značilne svoje politične lahkovernosti in nekritičnosti? Ali nam stanovska organizacija in stanovsko edinstvo ne pomenita nič? Brez prekreta bi moralo prej ali slej priti do razcepa v naši organizaciji.

10.

Udruženje smatraj kot svojo posebno nacionalno nalogo, delovati za duhovno zblizanje in spoznavanje skupnih vzgojnih nalog učiteljstva iz vseh delov države in slovensko učiteljstvo stoj v prvih vrstah v prizadevanju, da se odstranijo ovire za vstop še nevladenih hrvaških in slovenskih učiteljev.

Tudi to je fraza za one, ki se nam rogajo, češ da nismo pridobili še enega člana iz drugega stanovskega tabora v naše vrste, kakor da bi pameten človek mogel pričakovati in zahtevati, da drugi dve stanovski organizaciji takoj likvidirata na ljubo nam, ki se moramo v svojih vrstah še boriti za priznanje temeljnih načel prave stanovske organizacije.

Brez pridržka priznavamo: deklaracija ni popolna. Radi vzrokov, ki so jo rodili, začrtava predvsem meje in okvir za delovanje organizacije. V programatičnem oziru je potrebna izpopolnitve. Zlasti bi bilo treba eno misel in zahtevo v njo vnesti in podčrtati: to je naloga organizacije, da po svojih močeh sodeluje na izgradnji šole, šolske uprave in zakonodaje v demokratičnem in socialnem duhu s posebnim ozirom na široke sloje naroda in na priznana napredna pedagoška načela. — No, dosedanja kritika tega ni pogrešala.

Opredelili smo ponovno svoje stališče, zakaj vabimo zagovornike stare struje, da povedo točno, katera načela postavlja oni kot temeljna načela stanovske organizacije. Naša načela zametujejo ali jih le s pridržki priznavajo, tembolj so dolžni jasno povedati, kaj hočejo. Poznali bi radi vsaj vodilno idejo, ki bi je mi brezpogojno ne priznavali in katero so oni pripravili brezpogojno uveljaviti v stanovski organizaciji. Poznali bi radi deklaracijo, o kateri govori Vlada Petrovič v svoji izjavi in ki jo je prejel od bivšega poverjenika.

Na dan z načeli, proč z osebnostmi!

V Mežici, dne 10. aprila 1926.

Ivo Feinig, predsednik, Karl Doberšek, Rudolf Mencin, Eliza Kert, Janko Gačnik, Vinko Modernodrier, odborniki.

Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

(Poročilo o blagajniškem stanju za poslovno leto 1925. Poročai na občnem zboru 11. aprila 1926 blagajnik Josip Kobal.)

V zmislu sklepa upravnega in nadzornega odbora z dne 21. marca t. l. podajem v naslednjem svojem poročilu o blagajniškem stanju našega društva:

Članarina in darovi.

Poslovanje v letu 1925. moram razdeliti na tri dobe. Prva sega do izrednega občnega zbora, ki se je vršil 21. junija 1925. Dotle je vodil blagajniške posle tov. Al. Keceli. V tej dobi je bilo 119 rednih članov, ki so plačali po 19 Din skupaj 1190 Din članarine. Omenim naj tu korporativen pristop 53 članov kranjskega učiteljskega društva. Daril pa je prelo društvo 4628 Din. skupaj torej 5818 Din.

Dne 24. junija sem prevzel blagajniške posle iz njegovih vodil do 27. septembra 1925. V tem času je pristopilo društvu 17 rednih članov in plačalo

redne članarine 170 Din. Ostali prispevki so znašali 854 Din. skupaj 1024 Din.

Dne 27. septembra so se izvršile volitve po novih pravilih, pri katerih sem bil izvoljen ponovno za blagajnika. In to je tretja doba poslovnega leta. V tej so plačali društvu redne članarine 163 člani v znesku 1630 Din; med temi omenjam 54 člane okrajnega učiteljskega društva za litijski okraj. Ostalih darov je bilo 4629 Din 50 p. skupaj torej 6259 Din 50 p.

Iz teh podatkov je razvidno, da je bilo v tem letu 299 rednih članov, ki so plačali 2990 Din. ostalih darov pa 10.111 Din 50 p. skupaj 13.101 Din 50 p. kolikor sem izkazal v »Učit. Tovarišu« števil. 50 z dne 31. decembra 1925. Skoro polovica teh prispevkov odpade na 3. dobo.

Vseh prejemkov je bilo v tem poslovnem letu 77.185 Din 99 p. izdatkov pa 75.146 Din 79 p. torej prebitka 2039

širo gozdne samote. V izvajanju sem pogrešal one melanholije, ki se me nolaščajo šetajočemu ob mraku do naših gorjenjskih gozdovih. Posamni motivi so bili nekam pretro izraženi. Ker partiture nimam pri rokah, nisem mogel takoj presoditi, jeli skladateli Laiovič trše narave, ali je v zboru zavelo nepravo pojmovanje skladbe.

Naiimpozantnejša je bila seveda »Jejtejeva prisega«, kjer je bilo vse na mestu. Silni glas gosp. Betetta se je kot grom pred viro porajal izza kipečih prsi naših pevcev, ki so s solista spremljali liki triumfatorja Jetteja tam izza bojnega meteža v mehki obup nesrečne žrtve, obupanega junaka. Krasna skladba je z neoporečnim nastopom dosegla najpopolnejši uspeh in ta uspeh bodi plačilo požrtvovalnemu trudu naših tovarišev in tovarišic. Njih uspeh — je naš uspeh! Naprej! Josip Labaine.

Prirodopisne zbirke.

Filatelija?

Neoporečno je, da bje v mnogih ljudeh neka posebna žilica, da jih čuden nagon skoraj sili, sestavljati zbirke najrazličnejših predmetov. Urejevanje in množitev zbirke jim dela največje veselje. Mnogi ljudem, pravim: morda

je v vsakem izmed nas skritega več ali manj filatelista. Morda spada tudi skupuh (ki zbira denar) v to rubriko; drugi pa zbiraio znamke, stare novce, pipe, ure, razglednice, rokopise, metulje, hrošče, rastline, porcelan itd., itd.

Četudi izvira začetek take zbirke nedvomno iz »filatelističnega nagona«, vendar so mnoge zbirke gradivo za znanstvene študije; zbiralec ni le ugodel svojemu hrepenjenju, ampak je storil tudi znanosti veliko uslugo — bodisi da izvrši to znanstveno delo sam ali pa da gradivo drugim na razpolago

Predvsem spada v to skupno razne prirodopisne zbirke. Često je začel diletant sestavljati zbirko, gledal jo je pa kasneje vedno bolj z drugimi, ne samo filatelističnimi očmi; sam je začel proučavati gradivo znanstveno; mnogo »diletantov« se je že toliko poglobilo v svoje zbirke, da so objavili o njih dobre znanstvene razprave.

Za učiteljstvo so prirodopisne zbirke še posebej prikladne: večina živi na dežel v neposredni bližini najdišč; rezultate lahko uporabi pri svojem poklicnem delu: praksa v prepariranju je dobrodošla za delo v šolski zbirki; onim, ki so na na postojankah »na robu civilizacije« bo intimni odnosi do prirode vir neskalienega veselja in bogato nadomestilo za bližino mesta.

Din 20 p. ki sem ga prenesel na novi račun v letu 1926.

Da ne bi morda koga motile pravkar navedene številke in na prei izkazani članski prispevki, poudarjam, da je zapadeno v zadnjih zneskih vse društveno denarno poslovanje; dvigji in vloge v hranil. in posojil. Učit. konvikta, realizacija hran. knjižice št. 483 v znesku 21.454 Din 40 p in prenos kapitala na novo knjižico št. 564, dalje denarno poslovanje za zemljevid v znesku okroglih 36.000 Din, 5000 Din podpore društvu za učiteljski naraščai, 1000 Din podpore neki učiteljevi vdovi in še drugi manjši zneski, ki so natančno razvidni v blagajniški knjigi.

I. ročni zemljevid Ljubljanskega okrožja.

Glasom računa Mariborske tiskarne z dne 28. julia 1925 smo prejeli 10.300 izvodov tega zemljevida, ki obsega Kamniške planine, Ljubljansko polje in Kranjsko ravnino. Zemljevid je naročil prejšnji odbor v dobri veri, da bi odprl konviktu nov vir dohodkov. To se doslej ni posrečilo. Stroški natiska in honorar avtorju znašajo 35.000 Din. Po pogodbi smo morali doslej plačati 30.000 Din, Dolguemo še 5000 Din.

Do konca poslovnega leta smo prodali oziroma dali v komisijisko prodajo 1723 zemljevide. — Prejeli smo zanje 7753 Din 25 p. terjatev imamo pa še 5290 Din 75 p. Večidel so to zemljevidi, ki se nahaiaio v komisijiski prodaji pri posameznih trgovcih in pri Učit. domu v Mariboru. Izmed šol dolguje samo ena.

Koncem poslovnega leta so bili v zalogi 8344 zemljevidi s tržno vrednostjo 62.580 Din. Od manjkaočih 233 zemljevidov smo večino razposlali v reklamne svrhe, precej pa se jih je pokvarilo.

Ob tej priliki povdarjam, da je za dobro in ceno učilo le premalo zanimanja, zlasti od strani tistih šol, ki so zaznamovane na zemljevidu in za katere je v prvi vrsti izdan. Naročajte ga pridno, da pokrijemo v par letih vsaj stroške!

Skupno premoženje.

Po teh poasnilih preidem na poročilo o skupnem premoženju po stanju z dne 31. decembra 1925. Razdelit sem to poročilo na 7 delov. V prvem delu so vrednostni papirji, in sicer: 5 bonov v vrednosti 1763 Din, 3 potrdila III. avstr. voi. posojila v znesku 450 Din, 2 srečki, vredni 100 Din in 2 avstr. drž. rentni obligaciji v vrednosti 75 Din. V avstr. poštni hranilnici je naloženih 292 Din 96 p Reichova polica je vredna 500 Din. Vsi ti papirji reprezentujejo skupno vrednost 3180 Din 96 p. ki pa je dvomljiva.

Obveznice.

Obveznic 7% drž. investicijskega posojila je imelo društvo koncem leta 233, v nominalni vrednosti 30.300 Din, kurzna vrednost pa je znašala samo 22.634 Din. Za realizacijo kuponov smo prejeli 2305 Din obresti.

Zadružne knjižice.

V 2. delu sta zadružni knjižici Učit. tiskarne v vrednosti 3000 Din in hranil. in posojil. Učit. konvikta, vredna 137 Din 50 p. Na obe knjižici prejemno vsakoletno dividendo v znesku 189 Din 59 p.

Hranilne knjižice.

V 3. delu so hranilne knjižice. Na vložni knjižici št. 564 hranil. in posojil. Učit. konvikta je znašalo stanje 15.539 Din 66 p. Ta vloga se je proti onl v letu 1924 znižala, ker smo morali plačati stroške za zemljevid, ki sem jih zgoraj omenil.

Znižalo se je tudi stanje brezobrestnega posojila, ker smo morali to na zahtevo nekaterih vrniti. Ta vloga znaša 33.088 Din 22 p. v kateri vlogi je vstetih še nedarovanih 13.680 Din, ki so naše breme, tako da znaša aktivno imetje brezobrestnega posojila le 19.408 Din 22 p.

V mestni hranilnici ljubljanski je naloženih 5795 Din. To je Travnov legat. Obrestujejo nam po 7%. V kmetski posojilnici na Vrhniki je 207 Din 21 p. v hranilnici v Kobru pa 105 Din. Skupno stanje vlog znaša torej 41.055 Din 09 p (+ 13.680 Din).

Posojila.

4. del obsega posojila. Je to edino posojilo, ki ga imamo. Sega daleč nazaj v leto 1907. Odtle je naraščalo leto za letom. Koncem leta 1925. je doseglo po računskem izpisku Učit. tiskarne z obrestmi vred 178.538 Din 54 p. Obrestuje se po 10%. Torej so znesle obresti v tem poslovnem letu 16.230 Din 78 p. Denar je po mojem mnenju varno naložen, ker je Učit. tiskarna aktivna. Največ pomislekov je delala tvornica učil in šolskih potrebščin. Mislim pa, da se bo ugodno likvidirala, v kolikor sem poučen od merodainih in interesiranih činiteljev.

Inventar.

V 5. delu je naštet inventar. Ta obsega 2 omari, 1 stelažo, Brockhausov leksikon, Brehms Tierleben in nekaj »rol« za razpošiljanje zemljevidov v skupni vrednosti 1600 Din. Semkaj spadaio tudi 8344 ročni zemljevidi ljubljanskega okrožja, vredni 62.580 Din. Dalje zemljevida ne bom omenjal, ker sem podal natančen račun zgoraj.

Terjatve.

V 6. del sem uvrstil terjatve, ki jih imamo za razposlane in neplačane zemljevide. Znašajo 5290 Din 75 p. Danes je ta znesek manjši, ker so nekateri dolžniki svoi dolg že poravnali.

Gotovina.

7. del obsega gotovino. Glasom računskega izpiska št 80 poštno hranilnice v Ljubljani smo imeli naloženih tam 1883 Din 42 p. v ročni blagajni na glasom računskega zaključka blagajniške knjige 2039 Din 20 p. skupaj torej gotovine 3922 Din 62 p. ki sem jo takoi po novem letu naložil v hran. in posojilnici Učit. konvikta.

Skupno imetje.

Vse naše imetje je znašalo koncem poslovnega leta 321.939 Din 46 p. Ako

Prinašali bomo na tem mestu navodila za sestavljanje zbirke hroščev, metuljev, sesalcev, rudnin, okamenin, herbarijev itd.; skratka najrazličnejših prirodopisnih zbirke. Sledila si bodo navodila v takem redu, da pridejo prvi na vrsto one zbirke, ki si jih lahko sestavimo popolnoma brez stroškov ali pa z malenkostnimi izdatki.

Da ugodimo potrebi Tuša (glej notico na drugem mestu), prinašamo najprej navodila za zbirke mehkužcev.

I. Mehkužci.

V sami Sloveniji živí nekoliko stotin vrst mehkužcev, med njimi tudi mnogo endemičnih vrst (t. i. takih, ki so naše specialitete in jih drugod ni); verjetno je, da je v naši domovini skrita tudi še kaka dosedaj neznana oblika. Najboljši pomočniki pri sistematičnem faunističnem raziskovanju so šole, ker prepričajo vso deželo.

1. Prvi lov.

Neobhodno potrebna aparatura za začetek je tucat praznih škatlic (dobre so vzgalične in druge) in event. nekaj platnenih vrečic v formatu približno 15 x 20 cm, ki se v vsakem gospodinjstvu napravijo iz drugače neuporabnih odrezkov.

(Dalje prih.)

primerjamo to vsoto z ono koncem poslovnega leta 1924., vidimo, da je naraslo za 77.837 Din 30 p. Račune sta 29. marca 1926 pregledala člana nadzorstva tov. Tit Grčar in tov. Vita Zupančičeva ter naša v redu.

Čisto imetje.

Ker so me o našem čistem imetju povpraševali, že mnogi tovariši, si lahko iz zgoraj navedenih avtentičnih številk vsak sam izračuna to. Ako odštejemo vrednostne papirje (izvzemši obveznice), inventar z zemljevimi vred v skupni vrednosti 67.360 Din 96 p. dobimo čisto imetje 254.578 Din 50 p v gotovini, ki je plodonosno naloženo in se obrestuje s 5-10%. Vse obresti so znašale 22.240 Din 33 p.

To čisto imetje lahko hiboma dvignemo. Mnogi tovariši(ice) so plačali svojičasno brezobrestno posojilo, ki so ga kasneje konviktu darovali. Zgoraj sem na navedel, da znašajo še nedarovana posojila 13.680 Din. Zavedajte se, da gradimo dom sebi v čast in ponos, naši deci v korist. Zato ne oklevajte, ampak sporočite, da darujete brezobrestno posojilo konviktu!

Segajte pridno na zemljevidu, zlasti oni tovariši(ice), ki delujete na šolah, zaznamovanih na zemljevidu. Olajšate si domoznanski nauk, poučujete uspešneje in prihranite si mnogo časa, ker vam ni treba zemljevida risati. Vse te šole so prejele zemljevid na ogled. Ne stane vas več nego nekaj priporočilnih besed. Samo zavedajte se, da služimo vsi le za celoto, za skupen cilj, ki naj se konča čimprej v donosni zgradbi z napisom »Učiteljski konvikt«.

Stanje 11. aprila 1926.

Potrebno se mi zdi, da podam še kratko poročilo o blaginjskem stanju v tekočem letu. Predvsem navajam v boljši pregled plačevanja redne članarine po posameznih okrajih sledečo razpredelnico:

Zap. štev.	OKRAJ	Število javnih šol	Od teh plačuje	Približno število učnih oseb	Rednih članov
1	Brežice-Sevnica	20	1	85	2
2	Črnomelj	30	9	78	18
3	Kamnik	41	20	108	54
4	Kastav	9	—	—	—
5	Kočevje	51	22	144	71
6	Kranj	49	24	140	88
7	Krško	33	7	141	25
8	Laško	21	2	96	8
9	Litija	33	8	107	10
10	Ljubljana	20	13	170	81
11	Ljubljana okolica	57	26	240	108
12	Logatec	19	10	86	32
13	Novomesto	42	3	114	8
14	Radovljica	31	1	120	1
Skupaj		456	146	1629	506

Te številke govore dovolj jasno. Ko bi vsi okraji storili svojo stanovsko in moralno dolžnost vsaj v toliki meri kakor nekateri, bi nas bilo gotovo še enkrat več. Omenjam tu še posebej okraja Ljubljano in okolico, ki sta se odzvala v prav častnem številu ter pokazala s tem umevanje do prepotrebne udeležitve Učit. konvikta, ki ne bode služil njima v toliki meri kakor tovarišem(icam) iz ostalih okrajev. Zato vsem še zaostanim: »Ne oklevajte, ampak javite takoj svoj pristop s tem, da nakazete že zapadle zneske po položnici, ki jo imate! Še je čas!«

Na hranil. knjižico št. 564 sem vložil od 1. januarja do danes 20.631 Din, tako da znaša mieno stanje danes 36.170 Din 66 p.

Hranilna vloga z brezobrestnim posojilom znaša danes 32.763 Din 22 p. Ta se je znižala, ker je neki tovariš zahteval povrnitev posojila v znesku 500 Din.

Obveznic 7% drž. invest. posojila hranimo danes 246 v nominalni vrednosti 31.600 Din. Njihova kurzna vrednost pa znaša 23.700 Din. Za 246 realiziranih kuponov, ki so zapadli v plačilo 15. marca, sem prejel 1106 Din. Kdor izmed tovarišev hrani še katero, prosimo zanjo, da ne bo samevala doma, ampak se bo lie počutila v zbirki Učiteljskega konvikta med svojimi tovarišicami.

Zemljevidov Ljubljanskega okrožja sem prodal doslej 1883 izvodov in prejel zanje 8200 Din. V komisijski prodaji jih je od teh za 5063 Din.

Od slik za uslužbenski list sta mi izplačala fotografa 1430 Din.

Vseh dohodkov, t. i. članarine, prispevkov darov sem prejel od Novem letu do danes 23.187 Din 50 p. dočim smo prejeli vse lansko leto le 13.101 Din

50 p. kar je vsekakor len uspeh požrtvovalnosti in zavednosti.

Svojega poročila ne morem drugače zaključiti nego s prošnjo in pozivom: **Vztrajajte in plačujte redno mesečno članarino. Posnemajte mnoge stare borce, ki so odrihili naenkrat 100 Din! Vzpodbužite še ostale tovariše in tova-**

MIRKO VAUDA:

Proučujmo vprašanja podeželskega šolstva in učiteljstva.*

Med drugimi predlogi sem Širjemu sosvetu UJU Ljubljana za sejo 10. januarja t. l. predložil tudi sledeči predlog: »Pretežno število naših osnovnih šol tvori podeželske šole, pretežno število našega učiteljstva je podeželsko učiteljstvo. Te šole in to učiteljstvo pa čma mnogo zahtev in teženi, ki se razlikujejo od onih v mestih in drugih večjih krajih. Podeželskemu šolstvu bo torej treba obrabati mnogo več pozornosti kakor dosedaj, in sicer v razni spisi, razpravah itd. v našem strokovnem in našem stanovskem glasilu. Predlagam torej: a) v »Učit. Tovaršu« in v »Potopniku« naj se otvori poseben predal, n. pr. pod naslovom »Naše podeželsko šolstvo« ali slično. b) Povabi naj se vse priznane in izkušene tovariše(ice) podeželske učitelje(ice), da se organizira akcija za povzdigo podeželskega šolstva in se prične nato s

* Poročal pri zborovanju učiteljskega društva za mariborski okraj dne 13. marca 1926 ter na ondi izraženo željo tukaj priobčil.

RADOSLAV KNAFLIČ:

Proglas-Deklaracija.

(Dalje.)

Ker ima vsak narod svojo kulturo, mora biti vsak njegov kulturni delavec zlasti v narodno političnih strogah ne samo učen in vešč, temveč tudi v tem smislu delaven, sicer se mu zna zgoditi, kakor Slomšku in Prešernu, da bode zamudal ugodne prilike in s tem škodoval svojemu narodu.

Učiteljstvo proglašja samega sebe narodno kulturnim činiteljem, ono hoče to biti tudi v prihodnosti, iz česar sledi, da se ne sme nikdar razpolitičiti, temveč je nujno potrebno, da se vsak njegov član boglubi tudi v znanje vseh strok narodne in državne politike, kar bode odlično koristilo šolstvu a po njem narodu i državi.

Jezikovni pomen ekspozicije. Ta tučka je izpeljana iz latinskega glagola exponere, exposui, expositum = izpostavljati se, vzbujati pozornost, razložiti. Kdo pa naj presodi, kedaj je učitelj strankarsko izpostavljen (ekspoziran)? Kje je tista stopenja višine, na koi postanemo v strankarski politiki izpostavljeni? Posamezniki bodo to presojali po svojem, osebnostnem (subjektivnem) naziranju in čutu. N. pr. klerikalec te bode morebiti že radi tvojega navdušenega govora o jugoslovanstvu krivo dolžil, da si se s tem že strankarsko izpostavil, oziroma demokrat te bode v enakem smislu obdolžil, ker si v svojem govoru trdil, naj ne zametujemo avtonomije Slovenije.

Osebnostna naziranja ustvarjajo rada krivo sodbo in zmedo ter ustvarjajo težkoče. Le ostanimo pri dosedanjih svojih izročilih (tradicijah) ter volimo v svojo organizacijo tudi zanprej inče v vseh ozirih najsposobnejše, saj se morajo izvoljeni tako gotovo ravnati po društvenih in organizacijskih pravilih, kakor bi jih sicer prihodnje volitve pomedle raz oder organizacije.

Člen IX. naj torej ves odpade.

A. Vsebina.

Točka 3. v čl. III. pravi jasno, da mora organiz. varovati svojo popolno neodvisnost napram vsem strankam in režimom in sme svojo moralno silo iskati le v skladu z obče narodno koristjo ki ji mora biti vselej in v vsakem slučaju najvišji zakon (suprema lex). To se vendar pravi, da mora organizacija zasledovati takšno stanovsko politiko, da ne bode zabredla niti v odvisnost kole politične stranke, niti vladajočega režima in gojiti takšno narodno politiko, ki se bode vselej in v vsakem slučaju soskladala s koristjo naroda. To izvrstno pravilo nam kliče na polna usta: »Upolitičite se še

rišice, da pristopijo v naše vrste. Čim več nas je, tem večji dohodki in tem prei dosežemo naš dolgo zaželeni cilj — lasten svoj dom, ki naj nudi nam vsem varno in prijetno zavetišče ob vseh časih in prilikah. Postane naj last celokupnega učiteljstva. Ako hočemo, moremo in moramo to doseči!

priobčevanjem spisov in člankov o tem šolstvu v naših glasilih!«

Tako se je glasil moj takratni predlog, čegar nadalina usoda mi je neznana.

Ta predlog sem izdelal v naglici, ga hotel nuditi v čimkrajši sestavi, zato je tudi še nepopoln. Moj namen je bil, s tem predlogom vzdriniti vsaj pričetek toli važne in potrebne akcije proučevanja podeželskega šolstva. Zakaj in kako — o tem hočem kolikor mogoče kratko in pregledno nadaljevati, kajti problem podeželskega šolstva tvori tako obširno in težavno delovno polje, da se tokrat še ne morem spuščati v podrobnosti. Podrobnosti so številne ter zahtevajo temeljito in večstransko proučena poglavja zase.

Že iz mojega predloga je precej razvidno, zakaj sem mačel podeželsko-šolsko vprašanje. Smo v izrazito agrarni državi, ki razpolaga le z redko nasejanimi mestji in večimi krajji, pač pa polnijo to državo številne vasi, naselbine, mali trgi, sploh manjši podeželski krajji.

(Dalje prih.)

Splošne vesti.

— **Potovanje UJU v Češkoslovaško republiko.** V zadnjih dveh številkah »Učiteljskega Tovarša« smo priobčili program potovanja članov UJU Beograd, Zagreb, Ljubljana v Češkoslovaško republiko. Ožji sosvet UJU — nov. Ljubljana je na seji ožjega sosveta razpravljal o tem potovanju in je sklenil v zmlusu dopisa Pov. UJU — Zagreb, da stopi v stik z Ljubljanskim učiteljskim društvom, ki naj vso akcijo prevzame in vodi vse priprave. Potrebna pojasnila bodo objavljena v »Učiteljskem Tovaršu«. Število udeležencev je za Slovenijo omejeno na skrajni maksimum trideset. Dosedaj se je odzvalo nekaj članov in članic, več jih je pa zaprosilo še nekatera pojasnila. Termin je kratek, zato pozivamo vse članstvo, ki se mli izleta tudi udeležiti, da to izvrši najkasneje tekom enega tedna. Prijave je za enkrat pošiljati še na Poverjeništvu UJU Ljubljana, dokler se ne konstituiru vodstvo ljubljanske sekcije tega izleta. Vsi oni tovariši in tovarišice, ki so priložili svojim prijavam dopisnice, premejo tudi od tega vodstva odgovore in potrebna navodila.

FERIALNO UDRUŽENJE JUGOSLOVENSKEGA UCITELJSTVA. V Češkoslovaško!

Na razna vprašanja sporočam, da se vrši naš izlet do Češkoslovaški pod okriljem ustanovljajočega se »F. U. J. U.« in ni v nikaki zvezi z izletom po Češkoslovaški, ki ga projektira UJU.

Odobravati je, da sta projektirana dva izleta v Češkoslovaško, ker vsakdo spozna, kako je potovati v skupinah, ki presegajo število 50! — Za naš izlet je priglašeni 45 tovarišev(ice), in sicer: iz Slovenije 20, Srbije 11, Voivodine 5, Hrvatske in Slavonije 4, Bosne 3, Dalmacije 2.

Da odpade nepotrebno pisanje, sporočam, da se nadaljni priglasji ne morejo sprejeti. Tovarše(ice), ki žele potovati, naj se priglasijo pov. UJU v Ljubljani

Priglašene tovariše(ice) donovno opozarjam, da se do 15. maja priglasijo lokalnim sokolskim društvom radi vizuma in znižane vožnje.

Spoznali se bomo po enotnih jugoslovenskih znakih in če bo mogoče v Mariboru kratek sestanek. Enotne znake preskrbi podpisane!

Ostale podrobne informacije pravčasno v »Učit. Tov.« in event. v dnevnikih.

S ferialnim pozdravom

Slavko Mrovljec.

— **Zakaj »Učiteljski Tovarš« nič ne piše o premeščanjih,** ki so se izvršila na Hrvatskem in v zadnjem času tudi v Sloveniji. Že v prvih številkah »Učit. Tov.« so bili pozvani vsi oni, ki so jim znana kaka premeščanja in krivična nameščanja, da to javljo vodstvu organizacije. Tudi glede premeščeni na Hrvatskem je »Učit. Tov.« že zavzel stališče. Seveda ne stališče kakor ga zavzema dnevna politika in nieno časopisje, ki izrablja ta premeščanja v strankarske namene, ampak strogo stanovsko stališče in presojanje teh premeščeni s stanovskega stališča. Glede vseh slučajev, ki so bili prijavljeni organizaciji, je vodstvo že storilo korake in tolmačilo svoje stališče na merodajnih mestih. Ne more pa tega storiti organizacija v onih slučajih, ki niso prijavljeni in o katerih nima avtentičnih podatkov. Zato leži krivda na vseh onih, ki slučajev ne prijavijo vodstvu organizacije, na drugi strani pa se tako radi spodtikajo nad tem, da organizacija ničesar ne stori in »Učiteljski Tovarš« ničesar ne piše proti premeščanjem in krivicam. Posebno sedaj, ko se premeščanja vrše po čl. 71., brez razpisa, takorekoč pod roko, je kontrola nemogoča brez sodelovanja vseh, ki jim je objektivno na tem, da se krivično postopanje omeji in ustavi z javno kritiko.

— **Na Hrvatskem in v Slavoniji je bilo premeščenih in odstavljenih nad 600 učiteljev in 28 nadzornikov** — tako pi-

ARGUS	je naš najboljši informacijski zavod
ARGUS	ima v vseh mestih svoje poverjenike
ARGUS	daje informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnikov
ARGUS	ove informacije so valkdar točne izbrpne in hitre
ARGUS	se nahaja v Vuka Karadžića ul. II. Beograd
ARGUS	ov telefon je 6-26, a brzojavni naslov Argus

(Dalje prih.)

šejo listi, pri tem pa strankarsko politično izrabljajo ta premeščanja v svoje politične namene. Bo prišla druga stranka in se bodo preganjanja nadaljevala na drugo stran. Tudi mi jih gledamo s strankarsko političnega stališča mesto s stanovskega in čakamo drugega režima, da se maščuje nad drugo stranjo našega stanu. Batine seveda odnese vedne le naš stan, drugi ne, ki se igrajo z njim. Ako bi na učitelstvo skupno nastopilo proti takim krivičnim premeščanjem, bi se vsaj omejila, če ne že odpravila. Že z ustavitvami in omejitvami teh maščevanih bi se mnogo doseglo v korist učitelstva. Težka je borba celo za omejitve teh preganjanj v Sloveniji, ker se je vse preveč grešilo v preteklosti in se ne da popolnoma ustaviti tega zlega veletoka. Velik plus za našo stanovsko stvar bi bil, če bi se nam posrečilo ustaviti protizakonito in uspostaviti objektivno zakonito postopanje. Mi, učitelji moramo taka preganjanja presojeti vedno s stanovskega, ne pa strankarsko političnega stališča in iskati tudi stanovska ne pa strankarskih sredstev, da to ublažimo in odpravimo.

— **Vsemu učitelstvu, učiteljskim društvom in šolskim upravitelstvom mariborske oblasti** sporoča »Uč. dom« v Mariboru, da si je občni zbor dne 19. marca 1925 osvojil predlog mariborskega okoliškega društva glede progresivnega davka za »Učit. dom«, kakor ga je to sklenilo dne 16. januarja 1926, t. i. da vsaka učna oseba plača letno 10% svoje mesečne draginjske doklade za zgradbo »Učit. doma« ali po 1% v 10. mesečnih obrokih. Le najmlajše učitelstvo do 3 službenih let plača samo 50 Din letno, t. i. v 10. mesecih po 5 Din. Potemtakem plača vsakdo: od 1—3 službenih let letno 50 Din ali 10 mesečnih obrokih po 5 Din; od 4—14 službenih let letno 80 Din ali 10 mesečnih obrokih po 8 Din; od 15—20 službenih let letno 90 ali 10 mesečnih obrokih po 9 Din; od 21 službenih let letno 100 Din ali 10 mesečnih obrokih po 10 Din. Z dr. žavnimi uradniki poročene učiteljice prejemajo le 1/2 draginjskih doklad in plačajo seveda tudi samo polovico, t. i. po 4, 4.50 in 5 Din v 10 mesečnih obrokih. S tem se je ta sicer občutni, a neobhodno potrebni davek izdatno znižal in obenem sorazmerno razdelil tako pravično, da odslej ne more imeti nikdo upravičenega vzroka, da bi ne sodeloval pri tej važni socialni ustanovi. Zato ključemo: vsi, prav vsi na krov! Šolska vodstva, oziroma v to določene tov. poverjenike na posameznih šolah prosimo prav iskreno, da ta denar pobirajo sproti ter ga zabeležujejo v prejetih izkazih ter v članskih izkaznicah in ga odraitaueio blagajništvu svojega učiteljskega društva. Le na ta način je mogoča evidenca in poenostavitev vsega poslovanja. Učiteljska društva dobio še tekem tega meseca v tem oziru poseben dopis. — Na ta način odslej ne bodo potrebovala šolska upravitelstva s Č označenih položnic ter prosimo, da jih ob priliki vrnejo.

— **Poseben oddelek Tuša** (Tvornice učil in šolskih potrebščin v Ljubljani) se bo bavil z znanstvenimi zbirkami. Prosimo vse prijatelje za sodelovanje. Začnemo z zbirko mehkužcev (polžev in školjk). Želimo sestaviti kompletno fauno Jugoslavije in potrebuemo v ta namen iz vseh krajev pošilke tankiškinih mehkužcev (po možnosti od vsake vrste večje množine). Razni povračila očitno nudimo primerno nagrado po oceni vposlanega materiala. Čitate pazno podlistek »Prirodosne zbirke«!

— **Kakor poročajo dnevni politični listi** zahteva prosvetni minister v St. Radič od zagrebškega Pov. UJU nazaj 294.000 Din, ki jih je temu poverjeništvu naklonil bivši prosvetni minister g. Svetozar Pribišević od zaloge šolskih knjig.

— **Vse one tovariše in tovarišice**, ki se zanimajo za imetje Učiteljskega konvikta, opozarjamo na poročilo blagajnika, priobčeno v današnji številki na drugem mestu. Prečitajte ie pazljivo in spravite! Opozorite nanje vse tiste, ki niso na iasnem o konviktovem imetju! Služi nai pa tudi v vzpodbudo onim, ki še oklevajo s pristopom kot redni članj k Učit. konviktu.

— **Občni zbor Učit. konvikta** se je vršil 11. aprila ob navzočnosti 50 članov, strogo stvarno in mirno. Vsi funkcionarji so podali temeljita poročila o

društvenem gospodarskem položaju. Odbor je do absolutoriju podal svoja mesta na razpolago. Na predlog tov. Repovša pa so bili vsi dosedani odborniki ponovno izvoljeni. Tov. Lapaine je prevzel mesto predsednika le na splošno željo. Natančneje poročilo sledi.

— **Odborova seja Slovenske Šolske Matice** se vrši v soboto, dne 17. t. m. ob 17. uri na deški osnovni šoli na Ledini. Odborniki in namestniki so vabljani, da se iste sigurno udeležijo.

— **Poziv okrajnim učiteljskim društvom!** V zmislu pravil in poslovnika je voliti za glavno skupščino UJU, ki bo letos v Skoplju, na vsakih 50 članov po enega delegata in enega namestnika in za pokrajinsko skupščino istotako posebej na vsakih 50 članov po enega delegata in enega namestnika. **Po izvolitvi je delegate in namestnike takoj prijaviti poverjeništvu.**

UJU Poverjeništvu — Ljubljana.

— **Članom Slovenske Šolske Matice za litijski okraj!** Na prošnjo Matičinega poverjenika g. Bezeliaka sem podpisani odposlal meseca januarja t. l. v Litiijo 50 garnitur knjig Slov. Šolske Matice za leto 1924., t. i. tolkokrat po tri knjige, kolikor članov mi je prijavil svoječasno gospod poverjenik iz Litiije. Je-li ste te knjige prejeli, ne vem; vem samo to, da članarina za leto 1924 še ni poravnana za litijski okraj. — Za l. 1925. je bilo od strani Vašega poverjeništvu prijavljenih 68 članov; tudi za te člane čakam na poravnavo članarine. Razume se, da knjig ne morem odposlati, dokler nimam v roki kritija, na katero čakam že drugo leto. Tovarišice) — članice) Slov. Šolske Matice za litijski okraj, prosim, uredite čimpreje svoje obveznosti napram Matici, da more tudi Matica zadostiti obveznostim, ki jih ima do t. skarne. — **Pavel Plesničar**, blagajnik S. Šolske Matice v Ljubljani.

— **Zahvala.** Gospod Franc Košir, lesni trgovec in posestnik v Loškem potoku je daroval v spomin 25-letnice svoje poroke tukajšnji šoli lep. nov. bronast šolski zvonec (400 Din). Za ta velkodušni dar se vrlemu prijatelju šole najlepše zahvaljuje Ferdo Wigele, šolski upravitelj.

— **Učiteljska Samopomoč.** Obveščamo člane, da je umrl 3. aprila 1926 član Ivan Stukelj v Frankolovem. 7. aprila 1926 pa član Anton Javoršek v Ljubljani. Za obe posmrtnine je izplačalo društvo znesek 18.785 Din. Za ta dva — 112. in 113. — smrtina slučajja prejmete položnice koncem tega meseca. Prosim vliudno, da takoj nakažete plačila na položnice, katere ste prejeli okrog 1. aprila t. l., da ne bo pozneje kakih zamenjav. — Za izplačilo posmrtnine je potrebno (§ 3. a) društvenih pravil), da preime društvena uprava mrtvaški in sprejemni list umrlega člana; brez tega se posmrtnina ne more nakažati. Pošlite ti dve listini takoj po smrti društveni upravi, v par dneh bode imeli posmrtnino v rokah. — U. S. ima 1876 članov, posmrtnina znaša 9380 Din.

»**BREZALKOHOLNA PRODUKCIJA**«, Ljubljana, Poljanski nasip 10/21 pošlje vsakemu naročniku »Učit. Tovariša« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj; ne bo Vam žal!

Upokojitve, napredovanja in imenovanja.

— **Zopet nameščanja po čl. 71. čin. zakona.** Za stalno učiteljico je imenovana v Škofiji Loki **Amalija Macak-Rajhmanova**; v Loškem potoku za stalnega učitelja **Alojzija Gorjup**; v Sodražici za stalno učiteljico **Olga Vodopivec-Vobičeva**; v Dravljah za stalnega učitelja **Avgust Šabec**.

— **Upokojitve.** Upokojena je **Marija Kepic - Piškurjeva**, učiteljica v Cerkljah pri Kranju; prof. **Josip Pavčič** na učiteljsku v Ljubljani; **Mihael Žagar**, učitelj dodeljen v nisarni sreskega šolskega referenta v Brežicah; **Marija Predikaka-Drobničeva**, učiteljica v Studencih pri Mariboru.

— **Po nesrečnem členu 71. je premeščen** za stalnega šolskega upravitelja v Slivnico pri Celju **Fran Golob**, stalni šolski upravitelj v Toplicah pri Zagorju, in nameščen za šolskega upravitelja istotam **Matija Pelko**. — K temu premeščanju moramo pripomniti, da je bil tov. Golob — četudi mlajši, — nameščen za stalnega šolskega upravitelja po razpisu

Ako se bo začelo prakticirati zopet tako, da se bo premeščalo učitelstvo, ki je dobilo svoja službena mesta po razpisu na podlagi čl. 71., potem je prišlo učitelstvo z dežja pod kap, kar se tiče razmer. Ni niti v interesu šolstva in ne v interesu učiteljskega tovrstna uporaba čl. 71., ampak bi bilo v interesu obojega, da se vsa službena mesta razpišejo in odajajo le po čl. 62. čin. zakona in razpisu.

Iz seje ožjega sosveta in eksekutive Pov. UJU Ljubljana.

+pov. Iz 6. seje ožjega sosveta UJU — poverjeništvu Ljubljana z dne 7. marca 1926.

Poverjenikovo poročilo.

Poverjenik tov. Gnus otvori sejo in ugotovi pri polnoštevilni udeležbi članov sklepčnost. Radi nujnosti je sklical sejo brzojavno. Poverjenik iavi, da je poslal tov. Fleré kot pooblaščenec Izvršnega Odbora UJU v Beogradu dopis poverjeništvu Zagreb, ki želi, naj bi stopili s tovarišema Jelencem in Dostalom v stik v svrhu zopetnega prevzema poslov. Obenem prečita došla dopisa z dne 1. odnosno 3. marca t. l. ki z njima preklicujeta tovariša Jelenc in Dostal svojo demisijo.

Odkrito prizna, da je bil za m'ren sporazum z obema. Po dogodku pa, ki se je vršil 2. marca 1926, ga je spravil tov. Jelenc v stisko in zagato tako, da je bilo vsako nadaljno posredovanje nemogoče.

Tov. Dimnik poroča o dogodku, kakor se je izvršil. Člani so obsodili nastop. Nato se je razvila mirna in stvarna debata, ki je vsestransko razmotrivala o položaju. Uspeh debate je že priobčena »Izjava članstvu« v 10. številki »Učit. Tovariša«.

Izjavo sprejmejo vsi člani ožjega sosveta **sozlasno brez ugovora.**

Deputacija pri prosvetnem šefu.

V nadaljnjem svojem poročilu omenja tov. poverjenik deputacijo pri prosvetnem inspektorju dr. Lončariu. Deputacija je razpravljala o sledečih zadevah: a) Zaupniki organizacije za prosvetni oddelek, b) Namestila in disciplinarna komisija c) Slučaj Matko, č) Ref. min. prosv. d) Šolski zakon, e) Imenovanja, f) Razpis služb, g) Disciplinarni senat za posamezne okraje, h) Ocenjevalna komisija.

Namestila in disciplinska komisija.

Nato je ožji sosvet sestavil tropredlog za namestila in disciplinsko komisijo.

Overovljenje zapisnikov.

Poslovni tajnik prečita zapisnike 3. in 5. seje ožjega sosveta in 3. seje eksekutive. Vse zapisnike navzoči člani odobre. Pov. Gnus prosí, da pritrđijo člani sklepu eksekutive, ki je vanjo vpoklicala tov. Rusa. Sprejeto.

Tov. Močnik želi, da se formulira sklep glede udeležbe kakoga člana ožje-

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= **UCITELJSKO DRUŠTVO ZA NOVOMEŠKI OKRAJ** ima dne 22. aprila ob pol 10. uri v osnovni šoli v Novem mestu izredni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika, 2. Prememba pravil UJU, 3. Deklaracija, 4. Slučainosti, Udeležba obvezna! Udeležniki naj prineso s seboj svoje članske izkaznice. — Odbor.

= **VABILO NA IZREDNI OBČNI ZBOR** učit. društva za pol. okraj Ljutomer, ki se vrši v soboto, dne 8. maja t. l. pri Kanpli z začetkom ob 11. uri. V

PRIZNANO

NAJSOLIDNEJŠA DOMAČA TVRDEKA

JOS. ROJINA

LJUBLJANA 11 ALEKSANDROVA C. 3

Velika zaloga vsakovrstnega češkega in angleškega blaga in sukna. Bogata izbira vseh vrst izgotovljenih oblez, površnikov, raganov, dežnih plaščev etc. po izredno znižanih cenah.

LASTNI KROJAŠKI ATELJE!
Točna postrežba! Solidne cene!

P. n. g. učiteljem nudi na ugodna meseč. odplačila!

— **Imenovanja.** Pri Sv. Antonu pri Rajhenburgu je imenovana za stalno učiteljico **Valerija Bernetič - Maierjeva**; na Viču pri Ljubljani za stalnega veroučitelja **P. Arhangeli Appei**; pri Sv. Juriju ob Ščavnici za učiteljico ženskih ročnih del **Franja Grosman**; v Ljubljani za stalno učiteljico na I. dekl.ški osnovni šoli **Ana Jakova**; v Zametu za stalno učiteljico **Marija Deželjnova**.

ga sosveta pri društvenih zborovanjih sledeče: »Zborovanja okrajnega učiteljskega društva se udeležijo oficialno lahko vsak član ožjega sosveta. Treba je le to prei javiti dotičnemu predsedniku.« Sprejeto.

Tajniško poročilo.

Pri tej točki prečita poslovni tajnik vse važneše došle in odposlane dopise, ki se vzamejo na znanje. Posebno je razpravljial sosvet o dopisu »Popotnikovega« urednika, o dopisu novomeškega učiteljskega društva zaradi Matkove upokojitve. Protest smo poslali na velikega župana in Izvršni Odbor v Beograd. Za pooblaščenca pri Glasbeni Matici v Ljubljani za čas koncerta, ki ga priredi pevski zbor slovaških učiteljev, je imenoval ožji sosvet tov. Mirka Dermelia. Dopis tov. Vadnala smo odstopili pravno-obrambnemu odseku.

Poročilo blagajnika.

O stanju blagajne poverjeništvu in listov poroča glavni blagajnik tov. Fegic. Po stanju z dne 6. marca je bilo na članarini »Učit. Tovarišu« in »Popotniku« prejemkov 49.123,52 Din, izdatkov 43.417,57 Din, ostanka 5706,01 Din.

Za »Zvonček« znašajo dne 5. marca 1926 prejemki 31.282,33 Din, izdatki 29.978,51 Din, ostanek 1303,82 Din.

Po prečitaniu dopisa Učit. tiskarju glede preknjiženega zneska 85.000 Din se vname stvarna in dolgotrajna debata. Storili so se nekateri nujni sklepi.

Urednikovo poročilo

je zaradi pozne ure odpadlo.

Slučainosti.

Tov. Močnik želi da bi »Narodna Prosveta« pisala slovenske članke pravično. Prav tako predlaga, da napravi poverjeništvu vlogo na velikega župana v Mariboru v svrhu imenovanja nadzornika za šolske vrtove v mariborski oblasti, ker ne smemo pustiti iz vidika te institucije. Sprejeto.

Tov. Hren prečita izjavo z ozirom na razne anonimne dopise v dnevnem časopisu, ki se tičejo notranje uredbe naše organizacije ali posameznih funkcionarjev. Izjavo je priobčil »Učit. Tovariš« v 10. številki.

Ko tov. poverjenik iavi, da bo prihodnja seja ožjega sosveta 31. marca 1926 takoj ob 8. uri zjutraj zaključil sejo ob 17.30.

slučajni slabega vremena pa 15. maja. Dnevni red: 1. Odobritev zapisnika, 2. Dopis 3. Volitev novega društvenega odbora 4. Volitev delegatov za pokrajinsko in glavno skupščino, 5. Slučainosti. — Udeležba za vse člane obvezna! Odbor.

Listnica uredništva.

— **Iu Okrajnim učiteljskim društvom in dopisnikom.** Ker s prihodnjo številko, glasom sklepa ožjega sosveta, ki ga tudi objavimo, končamo z deklaracijsko debato, upamo, da spravimo vsa društvena poročila in zastalo gradivo po možnosti že prihodnjič v list.